

Til: Hafslund Nett AS
Fra: Norconsult AS v/Torbjørn Kornstad
Dato/Rev: 2015-10-13

Vurdering av biologisk mangfold i Torskenesbukta, Sarpsborg kommune

I forbindelse med etablering av ny 132 kV kraftledning på strekningen Hasle-Råde skal det settes opp en mast i strandsonen av Vestvannet ved Torskenes. Hafslund ønsker i den sammenheng å utføre prøvegraving i området. For å få til dette planlegger man å belte seg ut langs østsiden av Torskenesbukta. Dette området er registrert i Naturbase som naturtype evjer, bukter og viker med lokalt viktig verdi (C). På bakgrunn av dette har Sarpsborg kommune stilt krav om biologiske undersøkelser. Norconsult AS har gjennomført en slik undersøkelse. Feltarbeidet ble gjort den 8. oktober 2015 av botaniker Torbjørn Kornstad og naturforvalter Eirik Bjerke Thorsen. Dette er sent i sesongen, men tidspunktet og vannstanden var likevel tilfredsstillende for undersøkelser av vannvegetasjon.

Eksisterende informasjon

Lokaliteten er i hovedsak avgrenset på bakgrunn av flyfotoundersøkelser. Av rødlistearter er det kun funnet strandhinneleiv (nær truet, NT) på berg vest for bukta. Området er imidlertid dårlig undersøkt, og i følge lokalitetsbeskrivelsen er det stort potensial for rødlistede karplanter tilknyttet evjer og flommark.

Resultater fra befaring

Store deler av bukta dekkes av starrsump, dominert av kvass-starr og sennegrass (Figur 1). Det er nokså få andre arter som vokser i starrsumpen, først og fremst finner man strandrør, myrmaure, brønnkarse, krypsoleie, kattehale og vassgro. Substratet består av mudder som trolig er rikt på næringsstoffer. Hele Torskenesbukta oversvømmes opptil flere ganger årlig, men storparten av året er vannstanden såpass lav at de ovennevnte artene fint kan overleve.

Figur 1. Store deler av bukta er dekket med starrsump bestående av kvass-starr og sennegrass.

Det er nokså nylig blitt gravd ut flere små dammer i sumpen. Ved hver enkelt dam er det satt opp et kort «gjerde» med uviss funksjon. I flere av dammene ble det funnet til dels interessant vannvegetasjon. Det samme gjelder overgangssonen mellom starrsump og vannspeilet i selve Vestvannet. Under gis en kort presentasjon av de viktigste artene.

Småslirekne (*Persicaria minor*) er en liten, hønsegrasliknende art i syrefamilien (Figur 2). Den er rødlistet som nær truet (NT). Arten vokser på oversvømmingsstrender og i fuktig beitemark ved ferskvann, og har en sørøstlig utbredelse. I Norge finnes småslirekne spredt på Østlandet og sjeldent på Sør- og Vestlandet. Noe av materialet som ble funnet kan likne på forvekslingsarten **evjeslirekne** (*P. foliosa*), som er rødlistet som sterkt truet (EN). Den har tilsvarende økologi som småslirekne, men den er sjeldnere og vokser kun noen få steder på Østlandet. Grunnet tidspunktet på året som undersøkelsene ble gjort var det vanskelig å skille sikkert mellom disse to artene, og man bør derfor gå ut fra at begge kan vokse i området. Både småslirekne og evjeslirekne er funnet flere andre steder i Vestvannet.

Figur 2. Småslirekne (*Persicaria minor*) er rødlistet som nær truet (NT).

Det ble funnet en art kransalge i slekta **Nitella**. Det dreier seg her om en av de sjeldnere artene med sidegreiner som er forgreinet flere ganger og encellet broddspiss i greinendene. Materialet er sendt til artsbestemming hos kransalgeekspert Anders Langangen. Uansett hvilken art det dreier seg om er det snakk om en rødlistart.

Korsevjeblom (*Elatine hydropiper*) er en liten, ettårig vannplante som først og fremst vokser på oversvømmingsstrender. Arten har en sørøstlig utbredelse. Den har flere forvekslingsarter, deriblant trefelt evjeblom (*E. triandra*) som er rødlistet som nær truet (NT). Denne ble ikke funnet under befaringen, men det er stort potensial for at den finnes i området. I Norge finnes korsevjeblom spredt på Østlandet og svært sjeldent i resten av landet.

Hornblad (*Ceratophyllum demersum*) ligner på tusenblad, men har i motsetning til disse stive blad med tagger. Arten finnes i næringsrike sjøer og har en østlig utbredelse. Hovedsakelig vokser den på Østlandet, men den er funnet spredt over hele landet nord til Finnmark.

Butt-tjønnaks (*Potamogeton obtusifolius*) tilhører en artsrik slekt. Den er nokså uvanlig, og vokser i næringsrike innsjøer og dammer. Hovedutbredelsen i Norge er på Østlandet, men den finnes spredt i de øvrige landsdelene.

Øvrige, mer utbredte vannplanter som ble funnet inkluderer vass-slirekne, nøkketjønnaks, hesterumpe, en blærerot-art og klovasshår. Av vannmoser ble det funnet vrangnøkkemose og en art tjønnmose. Det bør også nevne at starrsumpen gir godt skjul for bekkasinere, under befaringen skremte vi opp nokså mange av disse på høsttrekk. Stort sett dreide seg om enkeltbekkasin, men noen av fuglene var trolig kvartbekkasinere. Vi hadde ikke med utstyr til å få sjekket dette skikkelig.

Basert på funnene som ble gjort under befaringen, og da særlig kransalgen som ble funnet samt muligheten for at den sterkt truede arten evjeslirekne kan vokse der, bør verdien på naturtypelokaliteten heves til svært viktig (A).

Virkninger av tiltaket

Tiltaket innebærer å belte seg ut gjennom naturtypen med gravemaskin. Selv om det ble gjort flere svært interessante artsfunn under befaringen, er disse konsentrert på små områder. Storparten av lokaliteten består av artsfattig starrsump. Våre vurderinger blir derfor at dersom man tar seg fram så nært «land» som mulig og unngår å berøre dammene i området, vil tiltaket ha svært små eller ingen negative virkninger på naturtypen. Vi vil også påpeke at en slik belting vil kunne gi midlertidig blottlegging av mudderflater, noe som er positivt for flere av de sjeldne artene som er tilknyttet naturtypen.

Sandvika, 2015-10-13

Utarbeidet:

Torbjørn H. Kornstad

Fagkontroll:

Eirik Bjerke Thorsen

Godkjent:

Åse Hytteborn

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.